

บทคัดย่อ

บทคัดย่อดุษฎีนิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและพัฒนาชนบท

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการบริหารการพัฒนาชนบทสำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดภาคใต้ตอนบน

โดย

นายสุนทร พูนเอียด

พฤษภาคม 2542

ประธานที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการบริหารการพัฒนาชนบทสำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดภาคใต้ตอนบน (2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการบริหารการพัฒนาชนบทสำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร (3) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาความรู้ในการบริหารการพัฒนาชนบทสำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้พัฒนาขึ้น โดยมีขั้นตอนในการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตร

ขั้นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรจำลอง

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการเพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

ผลการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์จากตัวอย่าง ผู้นำท้องถิ่นที่เป็นคณะกรรมการสภาตำบลที่จะยกฐานะเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2540 ในจังหวัด กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต ระนอง และสุราษฎร์ธานี จากจำนวน 228 คน และเอกสาร รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย อายุ 42-50 ปี จบการศึกษา ประถมปีที่ 4 เป็นคณะกรรมการสภาตำบล มากกว่า 4 ปี ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน รายได้ไม่เกิน 30,000 บาท ต่อปี และหลังจากที่สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลแล้วเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ร้อยละ 50 เท่านั้น สำหรับปัญหาด้านความรู้ การปฏิบัติงานและประเด็นหัวข้อที่ต้องการฝึกอบรมสรุปได้ดังนี้

1) มีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของผู้นำระดับปานกลางเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ การควบคุมงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานพระราชบัญญัติสภาตำบล ภาวะความเป็นผู้นำท้องถิ่น การจัดทำแผนโครงการและการประสานงานตามลำดับ

2) มีปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่นระดับปานกลางเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องการประเมินผลการปฏิบัติงาน การควบคุมงาน การบริหารงบประมาณ การประสานงานการจัดทำแผนโครงการและภาวะความเป็นผู้นำท้องถิ่นตามลำดับ

3) ผู้นำท้องถิ่นต้องการเข้ารับการฝึกอบรมระดับมาก เรื่องพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 การบริหารงบประมาณ การควบคุมงาน ภาวะความเป็นผู้นำท้องถิ่น การประเมินผลการปฏิบัติงานการประสานงานการจัดทำแผนโครงการพัฒนาตำบลและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามลำดับ

สำหรับผลการศึกษาจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีปัญหาในด้านความรู้การปฏิบัติงานในการบริหารการพัฒนาชนบททั้งด้านลักษณะส่วนบุคคล ภาวะความเป็นผู้นำท้องถิ่น การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์กับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 พัฒนาหลักสูตรจำลอง เมื่อสร้างโครงร่างหลักสูตรโดยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาขั้นที่ 1 มากำหนดกรอบในการสร้างโครงร่างหลักสูตรที่ประกอบด้วย

1) ปัญหาและความจำเป็น 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) หน่วยการอบรม และตรวจสอบ

โครงร่างหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ 30 คน ตามหลักเทคนิคเคลฟาย จำนวน 3 รอบ พบว่า โครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องในระดับมาก

ขั้นที่ 3 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ผลการดำเนิน 2 ขั้นตอน คือ ผลการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ปฏิบัติการฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง 31 คน โดยมีการวัดก่อนหลังปฏิบัติการ พบว่าระดับความรู้เรื่อง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่และการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ภาวะความเป็นผู้นำท้องถิ่น หลักและกระบวนการบริหารการพัฒนาชนบท ของกลุ่มตัวอย่างหลังการปฏิบัติการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ พบว่าหลังการปฏิบัติการฝึกอบรมคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนปฏิบัติการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกหน่วยการอบรม ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและการฝึกอบรมในแต่ละหน่วย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยจึงได้หลักสูตรที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้สำหรับการฝึกอบรมสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

ข้อเสนอแนะ : ผู้วิจัยขอให้หน่วยงานราชการ ภาคเอกชนและองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนให้ทราบอำนาจและบทบาท หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งช่องทางที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาตำบล และขอเสนอให้รัฐบาล กำหนดเป็นนโยบายผลักดันให้องค์กรปกครองท้องถิ่น ดำเนินการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนขึ้นเอง เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองได้และการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สุด